

СТАНИСЛАВ ЛЕМ

МИШ-МАШ

Превод от полски: Павел Николов, —

chitanka.info

Кабинетът на адвоката Харви. Звъни се, гласът на секретарката.

ГЛАСЪТ. Имате клиент, сър.

АДВОКАТЪТ. Кой е?

ГЛАСЪТ. За пръв път идва. Мистър Джонс.

АДВОКАТЪТ. Добре, нека влезе.

Влиза Джонс.

АДВОКАТЪТ. Добър ден. Седнете, моля.

ДЖОНС. Благодаря. Бих искал да се заемете с моите работи. На мене за това не ми достига нито мозък, нито време.

АДВОКАТЪТ. Естествено. Затова съм тук. Лицето ви ми се струва познато. Не сме ли се срещали някъде?

ДЖОНС. Може би сте ме виждали по телевизията. Аз съм автомобилен състезател.

АДВОКАТЪТ. Да. разбира се! Екипът „Джонс и Джонс“ — „братя в живота — братя зад кормилото“! Как не се сетих веднага!

ДЖОНС. Няма го вече екипът. (Показва траурна лента на ръката си).

АДВОКАТЪТ. Вашият брат е починал? Моите съболезнования.

ДЖОНС. Каквото и да е, състезанията трябва да продължат. Прекрасен човек беше брат ми, но — катастрофа. Едва оня ден ми свалиха шевовете. Сега трябва бързо да се захващам с тренировките. Съвсем съм загубил форма.

АДВОКАТЪТ. Вероятно. А аз с какво мога да ви помогна?

ДЖОНС. Ами — объркана работа. Аз не съм женен, а брат ми беше. И се застраховахме заедно. Ако аз загина, той получава застраховката, а ако загине той, половината аз, а половината жена му. Тоест вдовицата му. Разбирате ли?

АДВОКАТЪТ. Да, да.

ДЖОНС. Да, ама сега застрахователната компания прави някакви номера.

АДВОКАТЪТ. Отказват да платят застраховката ли?

ДЖОНС. За отказване не отказват, но нещо увъртат. Искат да изплатят само част от нея.

АДВОКАТЪТ. Само част ли? За застраховка живот?

ДЖОНС. Така излиза.

АДВОКАТЪТ. И как обясняват това?

ДЖОНС. Изобщо не можах да разбера... В общи линии излиза, че брат ми не е умрял напълно.

АДВОКАТЪТ. Не е умрял напълно? Значи е жив?

ДЖОНС. Какво говорите! Мъртъв е.

АДВОКАТЪТ. Погребаха ли го?

ДЖОНС. Е, нямаше кой знае какво да се погребва, но погребение имаше. Съпругата му беше там. Аз не можах. Лежах в клиниката.

АДВОКАТЪТ. А как стана катастрофата?

ДЖОНС. Нищо особено. Аз водех, Пампарони се опитваше да се промуши отляво и тогава започнах да режа плътно.

АДВОКАТЪТ. Какво да режете?

ДЖОНС. Завоите. Докато не изхвърчах от оня проклетия, зад хълма.

Старт. Том Джонс — ослепителен брюнет, брат на Ричард — сред журналисти и почитатели. Блясък на фотосветкавици. Том се смее с оглушителен, гърлен смях. Ричард вече е на кормилото. Том се качва. Колата тръгва. Старт. Отрязък от пътя. Завой, хълм, иззад хълма стърчи високо клонесто дърво. Колата профучава, изчезва зад хълма. Грохот. Дървото бавно се накланя и пада. Дим. От димната завеса се търкулва едно автомобилно колело. Сирени на приближаващи линейки. Санитарите изнасят на носилки две тела. Линейките се отдалечават с вой. Врата на операционна зала. Вкарват вътре две колички, на тях — тела, покрити с бяло. Часовник. След час излиза само една количка, също покрита с бяло.

Кабинетът на адвоката.

ДЖОНС. Лекарят каза, че не е успял да спаси брат ми. Направил, каквото може, но не се получило. Негов дълг бил да спасява човешкия живот на всяка цена. И ето че го направи.

АДВОКАТЪТ. Доктор Бартън ли? Хирургът?

ДЖОНС. Да. В общи линии се получава така, че (посочва се, като прави сложни движения) някъде дотук съм аз, а по-нататък Том.

АДВОКАТЪТ. Том?

ДЖОНС. Брат ми. Той се казваше Томас, а аз съм Ричард.

АДВОКАТЪТ. Излиза, че от вас двамата?...

ДЖОНС (проявявайки нетърпение). Да, да.

АДВОКАТЪТ. Трансплантация? Разбирам. Добре, а защо застрахователната компания не иска да плати?

ДЖОНС. И аз това се питам. Вие трябва да ги принудите. Нека да платят. Ето ме мене, вдовицата е на лице, деца останаха. Заради всичко това направих дългове, а съвсем скоро има нов старт. Трябва да си намеря навигатор. Не участвам в обикновени състезания, а в ралита. Разбирате ли?

АДВОКАТЪТ. Да, да, разбира се... Нямате ли случайно снимка на брат си?

ДЖОНС. Имам. (Подава снимка).

АДВОКАТЪТ. Наистина, не виждам никаква прилика.

ДЖОНС. Нали? Той беше чернокос, а аз съм рус.

АДВОКАТЪТ. Кажете, моля ви, какво е положението на съпругата на брат ви?

ДЖОНС. Положението ли? Чака пари. С нещо трябва да се живее, нали?

АДВОКАТЪТ. Да, разбира се. Имам предвид... хм... смята ли се тя за вдовица?

ДЖОНС. А за какво трябва да се смята? Известно е, че съпругът е умрял, значи жената е вдовица. Нали?

АДВОКАТЪТ. Безусловно, мистър Джонс. Без всякакви съмнения. Смятам, че поверихте тази работа в сигурни ръце. Скоро ще получите от мене добра вест.

ДЖОНС. Радвам се да го чуя! (Смее се със същия оглушителен глас като брат си на старта).

АДВОКАТЪТ. (в когото се събужда съмнение). Мистър Джонс, а вие...

ДЖОНС. Какво аз?

АДВОКАТЪТ. Напълно ли сте сигурен, че именно вие сте Ричард Джонс, а не Томас?

ДЖОНС. Как мога да бъда Томас? Всеки може да бъде само себе си, нали? Брат ми беше навигатор, а не пилот. Пилотът съм аз. А освен това има и доказателство.

АДВОКАТЪТ. Доказателство? Какво доказателство?

ДЖОНС. Вдовицата с децата. Те останаха сираци, нали?

АДВОКАТЪТ. Разбира се! Затова ще разгледаме всичко старателно и се надявам, че работата ще приеме обрат, който напълно ще ви удовлетвори. Всичко хубаво, довиждане.

ДЖОНС. Довиждане.

* * *

Адвокатът звъни в застрахователната компания. Огромна зала на бюро „Консолидейтид“. Между редовете маси на малки колички, наподобяващи столчета, каквито могат да се видят в баровете, са разположени пластмасови тела с вадещи се органи: сърца, бъбреци, черни дробове, бели дробове и т.н.

ГЛАС (от високоговорител). Внимание, съобщение от клиниката на щата. Номера 366/9 и 197/Б са прехвърлени на номера 45-Д и 51-Д.

Служителката става и започва да пренася сърца и бели дробове от едно пластмасово тяло в друго. На този фон протича телефонният разговор на застрахователната компания с адвоката.

ПРЕДСТАВИТЕЛЯТ. Вие сте адвокатът на Джонс? Не ви съветвам да се обръщате към съда. Сигурно ще изгубите делото. Защо ли? Защото двамата братя Джонс нямат застраховка нещастен случай. Те имат застраховка живот. А кой от тях е жив? Жив е този, чиито жизнено необходими органи са живи. Къде се намират те, няма никакво значение. Тук или там — за нас е безразлично. Важното е, че са живи. А щом те са живи, значи е жив и самият застрахован — в определено процентно отношение. Това е. Мога да ви кажа какво е то. Мис Ланд! Дайте, моля ви, телесните активи на Томас и Ричард Джонс.

Служителката докарва две колички с пластмасови тела и подава на представителя също толкова папки.

ПРЕДСТАВИТЕЛЯТ (по телефона). Балансът на Томас Джонс е следният: 48.5 процента от телесните му движимости във вид на редица лични органи са инвестирани в брат му Ричард като вложение, имащо характер на необратимо дарение. 21.5 процента от телесните движимости на споменатия Томас са инвестирани в други лица, а в семейната гробница са положени останалите 30 процента, записани като щети. По такъв начин балансът на чистите загуби на Томас Джонс е около тридесет процента и в този размер компанията е съгласна да признае застрахователния договор като пълноправен. Какво? Какво казахте? Ричард ли? Но нали вие сам твърдите, че Ричард е жив, как можем да му изплатим застраховка за настъпила смърт. Какво? Томас?

Да, Томас е мъртъв 30 процента. Това е. Останалото е инвестирано и се чувства отлично.

Главният вход на клиниката. Адвокатът слиза от колата си. Крачи бързо по коридора на клиниката. Врата с надпис „Рекламации“. Надниква вътре. Нещо като приемна. Човекът, който седи открая, има две леви ръце. Адвокатът затваря бързо вратата и върви по-нататък. Влиза в голяма зала. Огромни шкафове-хладилници. Сред залата стои главният хирург, заобиколен от лекари. Адвокатът отива към него.

ЛЕКАРЯТ. При мен ли идвате? Слушам ви.

АДВОКАТЪТ. Докторе, аз съм адвокатът на Ричард Джонс. Вие сте оперирали мистър Джонс и неговия брат. Работата е в това, че застрахователната компания...

ЛЕКАРЯТ. Аха. Момент. Сестра! Моля, историята на болестта на Джонс и Джонс!

ВТОРАТА СЕСТРА (приближава се към лекаря). Извинете, от седма операция. Казват, че не става.

ЛЕКАРЯТ. Ами нека от склада да им дадат по-голям размер. Казах, че този ще бъде малък.

Първата сестра донася на лекаря историята на болестта.

ЛЕКАРЯТ. Аха. Разбирам. Да, да.

АДВОКАТЪТ. Както ми съобщиха от застрахователната компания, не всичко от това, което... ъ... е останало от умрелият брат, е било наследено от този, който е останал жив.

ЛЕКАРЯТ. Какво пък. Имаше някакъв излишък. Просто остана това-онова, а поради огромното количество нуждаещи се, не можем да изхвърляме подобни излишъци. Надявам се, че разбирате? Хуманизмът трябва да се споделя. Това е една от тези сложни ситуации, която носи със себе си прогресът.

АДВОКАТЪТ. Значи освен живия брат има и някой друг?...

ЛЕКАРЯТ. Ами да! Що се отнася до последствията, аз изпълнявам дълга си, спасих човек, без да ме е грижа семейното му положение, ерген ли е той или е женен. Не мога да ви кажа сега дали мисис Джонс е вдовица или не. Това трябва да реши съдът. Освен ако не се стигне до някакво споразумение. Но това мене не ме засяга.

АДВОКАТЪТ. Какво говорите, докторе?! Аз между другото не идвам по този повод, но... Според вас излиза, че вдовицата може изобщо да не е вдовица? Но нали тя е заявила, че жив е останал братът

на съпруга и. Била е на погребението на съпруга си! Какви съмнения може да има?!

ЛЕКАРЯТ. Уви, има съмнения. И дори много сериозни. Да предположим, че подчинявайки се на необходимостта, която не търпи отлагане, направя такава операция... (Прави жест с ръката си сякаш се разрязва в кръста на две половини). Кой според вас в този случай е останал жив? Кой е сключил брак — този ли? (Показва от кръста нагоре). Или този? (Показва от кръста надолу). Ние тук се занимаваме само с тялото. А това каква част е решаваща от съпружеска гледна точка, трябва да установи законът.

АДВОКАТЪТ. А, така ли било! И на кого е горната част?

ЛЕКАРЯТ. О, не! Само ви дадох нагледен пример. Реалната операция изглежда много по-сложно. Ние сме създали ново органично цяло, приспособено към живот. Със същия успех може да бъде и така... (Прави жест с ръка сякаш се разрязва вертикално и хоризонтално — на четири).

ТРЕТАТА СЕСТРА. Извинете, пациентът от осемнадесета умря.

ЛЕКАРЯТ. Какво, пак ли? Нека доктор Фингър веднага да го съживи. (На адвоката). Различно бива, разбирате ли. Това е нашата задача. Ние не можем да отговаряме за всички последствия от правен характер.

АДВОКАТЪТ. Такъв казус още не съм имал. Какво ще ме посъветвате, докторе.

ЛЕКАРЯТ. Има и по-сложни случаи, уверявам ви. Миналата седмица на доктор Крег от Цинцинати му докарали наведнъж осемнадесет пациента. Автобусът, с който пътували, паднал от един мост. В автобуса се качили осемнадесет човека, а след операцията се оказали деветнадесет. И сега — помислете сами! Проблем с идентификацията на деветнадесетия! Как да му се намерят документи! Къде е баща му? Майка му?

АДВОКАТЪТ. Възможно ли е подобно нещо?

ЛЕКАРЯТ. Нали ви казвам — случи се на доктор Крег. Следвайки хипократовата клетва, ние сме длъжни да спасяваме колкото се може повече живота. Всички пациенти навярно са били много пълни, много високи. На добрия шивач не му остават изрезки. Какво пак има там?

Шум. Появява се пастор и още отдалече, жестикулирайки бурно, вика пронизително.

ПАСТОРЪТ. Няма да понеса това! Това ще погуби духовната ми кариера! Не мога да чета проповеди с такъв глас!

ЛЕКАРЯТ. Но чуйте ме! Вече ви обясних, че нищо не може да се поправи! (На лекаря, който стои до него). Колега, заемете се с господин пастора...

Отвеждат пастора.

АДВОКАТЪТ. И вие нищо няма да ме посъветвате?

ЛЕКАРЯТ. В брака еднакво важна е както духовната, така и плътската страна. Що се отнася до духовната, можете да се обърнете към психоаналитика, при когото се лекуваше един наш клиент. Трябва да свиквате. С подобни случаи се сблъскваме все по-често. Ако донорите са повече, възрастта на клиента често трябва да се определя като средно аритметично от тяхната сборна възраст.

ТРЕТАТА СЕСТРА. Извинете, докторе. Звънят от седма, пациентът е готов.

ЛЕКАРЯТ. Идвам. Извинете. Трябва да вървя... (Излиза.)

Адвокатът, дълбоко замислен, върви след един санитар, който кара пред себе си количка, покрита с бяло. Влиза след санитаря в една стая, след него се затваря стъклена матова врата. Секунда по-късно изскача оттам сякаш го гони дяволът.

Кабинетът на адвоката. Влиза вдовицата.

АДВОКАТЪТ. Здравейте. Вие сте мисис Джонс, нали?

ВДОВИЦАТА. Да. А вие сте неговият адвокат? Дойдох само за да ви кажа: няма да се отърве така лесно.

АДВОКАТЪТ. Кой? Ричард ли?

ВДОВИЦАТА. Още не се знае дали това е Ричард.

АДВОКАТЪТ. Вие съмнявате ли се?

ВДОВИЦАТА. Какво значение имат съмненията! Все ми е едно. Но ако това е Ричард, нека ми даде застраховката за полученото от моя съпруг, ако пък е Томас, няма защо да стои в хотела и да пръска пари по адвокати, ами да се върне при жена си и децата си.

АДВОКАТЪТ. Почакайте за момент! Вие смятате, че или сте вдовица, или сте омъжена. Ако...

ВДОВИЦАТА. Зная, зная! Искате да ме объркате. Не възнамерявам да споря с вас. Имам си свой адвокат. Чакам до събота, а

след това ще поговорим, само че в съда. (Отива си.)

ДЖОНС (влиза внимателно) Видях я. Беше при вас, нали?

АДВОКАТЪТ. Съпругата на брат ви ли? Да. Знаете ли какво иска?

ДЖОНС. Как да не зная! Иска или само парите, или и мене като добавка. Ако не стане иначе, може би ще рискувам. Във всеки случай като съпруг ще бъда по-близо до парите, нали? Вие какво ще ме посъветвате?

АДВОКАТЪТ. Скъпи мистър Джонс, трябва да ви огорча. Това не е така просто. Бях в клиниката, разговарях със специалист. За съжаление не можа да се установи дали сте останали жив, или сте мъртъв.

ДЖОНС. Какво значи това?

АДВОКАТЪТ. Само не се вълнувайте! Става въпрос не за субективно състояние, а за правно! Бракът се сключва както в духовен, така и в плътски смисъл. От духовна гледна точка вие несъмнено сте Ричард Джонс. Но от плътска гледна точка... (Разперва ръце.)

ДЖОНС. Какво говорите? Кой съм аз все пак?

АДВОКАТЪТ. В съда непременно ще възникне въпросът за това кой е бащата на децата, които са останали, скъпи мистър Джонс. И ето, от духовна гледна точка вие безусловно не сте им баща, защото не сте имали намерение да имате деца от съпругата на брат си, а също така не сте планирали мислено постъпки, резултат от които се явява бащинството. Не е ли така?

ДЖОНС. Ясно е, че не съм планирал. През живота си не съм имал нищо общо с нея! Що за идиотизъм, тя беше съпруга на брат ми!

АДВОКАТЪТ. Именно! Но ви моля да слушате внимателно. Ако вземем като изходен пункт вашия духовен живот, вие не сте бащата на тези деца и в правен смисъл. Нали не вие сте отговаряли „да“ на въпроса на пастора „Искаш ли да вземеш за съпруга тази жена?“. Но за съжаление сте станали обект на нещастен случай и се е наложило да ви направят ред трансплантации. Възниква опасението и даже увереността, че от плътска гледна точка вие може да сте баща. Защото в настоящия момент сте се оказали притежател на такива органи от тялото на вашия брат, които по силата на тяхното предназначение и функции ръководят бащинството.

ДЖОНС. Нищо не разбирам, но това не е истина. Не съм никакъв баща. Дори не съм се докосвал до съпругата на брат си. Добре, ако не може иначе, мога да осиновя децата, но нищо повече.

АДВОКАТЪТ. Мистър Джонс! Вие все още не си представяте цялата сложност на нещата! Бащата не може да осинови собствените си деца, а след като сте им баща телесно, но не сте им такъв духовно, на основата на брачни отношения, защото не вие сте се венчали с майката на тези деца, а вашият брат, следва, че частично сте брат на съпруга и, а частично неин съпруг. Същото се отнася и за бащинството! Но по закон не са възможни нито частичен брак, нито частично осиновяване, нито тридесет процента развод! Затова не можете нито да се разведете със съпругата на брат си, нито да се ожените за нея, освен ако не признаете пред съда, че децата никога не са били деца на брат ви и че вие, извършвайки прелюбодеяние, сте ги създали с нея преди катастрофата!

ДЖОНС. И тогава ще бъда признат за техен баща? Благодаря.

АДВОКАТЪТ. Нищо подобно! Точно тогава ще бъдете само техен чичо! А като се вземе предвид, че вашият починал брат е собственик... Макар че не! Нали в това участват и други лица! Възможно е бащата на децата да се намира някъде на съвсем друго място и дори да не знае нищо за това. Какъв случай! Какъв нечуван юридически казус! Исторически прецедент.

ДЖОНС. Стига! На какво толкова се радвате? Аз какво да правя, дявол да го вземе?!

АДВОКАТЪТ. Моля ви, бъдете спокоен. Горестта!

ДЖОНС. Ясно, не мога да си позволя да бъда нервен, в петък е ралито ми. Ще дойда при вас в събота. Тогава ще приключим с това. Главата ми ще бъде по-наред...

АДВОКАТЪТ. Отлично, скъпи мой, но остава още един въпрос. Знаете ли, разходите нарастват. Желателно е да получа аванс.

ДЖОНС. След ралито. Ако спечеля, ще ви платя. 50 хиляди сигурно ще стигнат за всичко, нали? Натрупах дългове, кредиторите дъх не ми дават да си поема. Постоянно се влачат след мене. Където аз, там и те. Дяволски не ми провървя с всичко това!

Джонс, който излиза на улицата, е обкръжен от няколко души.

ДЖОНС. Махайте се! Оставете ме на мира! Хайде, вървете! Нямам никакви пари! В събота ще поговорим. Да, в събота! До събота

нищо! (Сяда в колата си и заминава.)

Кредиторите гледат разочаровано след него.

Кабинетът на адвоката. Влиза Джонс. Леко куца. В ръцете си държи дамска чантичка, слага я скришом някъде настрани.

АДВОКАТЪТ. Радвам се да ви видя, скъпи. Отдавна не сме се срещали!

ДЖОНС (сядайки внимателно) А, да. Почти три месеца. Дяволски не ми върви.

АДВОКАТЪТ. Горещо ви съчувствам. Едновременно с това искам да изразя моите искрени съболезнования. Чух, че в резултат на трагично произшествие е починала съпругата на брат ви. Тоест вашата. Впрочем, сега това няма значение. Във всеки случай сте загубили близък човек и аз от цялата си душа споделям вашата скръб! Във връзка с жалбата срещу застрахователната компания ли дойдохте? Виждате ли, работата още не е помръднала, но...

ДЖОНС. Не. Имам си нови грижи. Попаднах в такова безизходно положение, направо не зная какво да правя.

АДВОКАТЪТ. О? Четох за катастрофата...

ДЖОНС. Във вестниците не писаха всичко. Лекарска тайна. Да, ако не беше доктор Бартън, нямаше вече да съм сред живите. Но когато онзи ден ми свалиха шевове, ми връчиха съдебни призовки. Шест броя! Затова и дойдох при вас. Вие трябва да ме спасите!

АДВОКАТЪТ. Ще направя всичко, което е по силите ми. А за какво става дума?

ДЖОНС. (вади от джоба си лист хартия). Не съм в състояние да запомня всичко, трябваше да си го запиша. Значи така. Обвиняват ме в присвояване на скъпоценности, в профанация, тоест в оскверняване на гробове... по-нататък не мога да разбера. Може би имате лупа?

Адвокатът му подава лупа.

ДЖОНС. Аха, да. Че не изпълнявам задълженията си като майка.

АДВОКАТЪТ. Сигурно като баща?

ДЖОНС. Не, като майка.

АДВОКАТЪТ. Вие жена ли сте?

ДЖОНС. Какво!!

АДВОКАТЪТ. Да не сте сменили пола си?

ДЖОНС. Нищо не съм сменял. Впрочем... (Разтрива си коленете). Не, не си го смених аз, а тя. Макар че и тя не е, нали е

мъртва.

АДВОКАТЪТ. Нищо не разбирам. За кого става дума?

ДЖОНС. За Саломея Тайнъл.

АДВОКАТЪТ. Коя е тя?

ДЖОНС. Това рали трябваше да ме изправи на крака във финансово отношение. Намерих си нов навигатор. Франк Смит. Може би сте чували за него? Чудесно момче беше! Но дявол да го вземе този мой лош късмет.

АДВОКАТЪТ. Какво, пак ли от вас двамата?...

ДЖОНС. Този път беше още по-лошо. Всичките ми кредитори и разни други хора дойдоха да гледат ралито. А най-добре се вижда на завоя. Дори съпругата на брат ми дойде, въпреки претенциите и към мене. Накратко казано, заедно с нея там имаше осем души. (Вади втори лист). Кредиторите ми ги знаете, така че ще ги пропусна. Освен тях, Саломея Тайнъл, на 35 години, Нанси Куин, на 22 години, за съпругата на брат си вече казах. И ето какво стана: влязох в завоя със сто и осемдесет и щях да го мина нормално, но задницата ми се подхлъзна. Та като се понесох, като се завъртях...

Завой. Група зрители: вдовицата, кредиторите, две жени, отстрани мъж с куче боксер на каишка. Колата се приближава с бясна скорост, подхлъзва се на края на шосето. Там, където е стояла малката група хора, пада дърво, вдига се стълб дим, от дима се търкулва едно автомобилно колело, след него друго. Вой на сирени — линейки. Вече познатата ни врата на операционната. В нея една след друга влиза дълга върволица колички, покрити с бяло. Излиза само една.

Джонс, жестикулирайки, говори в кабинета на адвоката.

ДЖОНС. И загубих съзнание. Докторът казва, че е направил всичко, каквото е могъл. Сега му дължа куп пари. От кредиторите като че ли се отървах, но въпреки това съм затънал в дългове.

АДВОКАТЪТ. И съпругата на брат ви също... Колко ви съчувствам!

ДЖОНС (от време на време докосва коленете си, бедрата, масажира си ставите). Също.

АДВОКАТЪТ. И кой впрочем ви обвинява сега и в какво?

ДЖОНС. Първо, годеникът на тази Нанси Куин. Искане да му върна платината и златото.

АДВОКАТЪТ. Какво злато?

ДЖОНС. Ето това... (Отваря устата си и показва златни коронки). Годеникът е зъболекар. Трябвало да се венчаят. Е, и той като на годеница и поставил това-онова. Всичките са златни, а мостът — платинен. Сега иска да му ги върна.

АДВОКАТЪТ. Вие? На него?

ДЖОНС. Да. Казва, че така е направил подарък на годеницата си, а аз не съм му годеница. Като че ли е прав, но нима аз съм взел всичко това? Никого не съм молил за някакви коронки. Никакви златни коронки не съм си поръчвал, защо съм длъжен да ги връщам?

АДВОКАТЪТ. Е... ъ... разбира се... мистър Джонс. Рядък случай! Това ли са всичките претенции към вас?

ДЖОНС. Де да бяха! Тази, другата жена, Саломея Тайнъл... не я познавах. Очите и не съм виждал, а сега чичо и иска да плащам издръжка на децата.

АДВОКАТЪТ. Нейните деца ли?

ДЖОНС. Ами да.

АДВОКАТЪТ. Разбирам. Тъй като катастрофата на пътя е станала по ваша вина, макар и във вашите действия да е нямало зла умисъл, нали?...

ДЖОНС. Нищо не разбирате. Комисията установи, че не съм виновен за катастрофата, тъй като там е било разсипано масло. Трябва да плащам не заради катастрофата, а... С една дума — като майка или продължение на майката.

АДВОКАТЪТ. Продължение на майката ли? Кой измисли това определение?

ДЖОНС. Адвокатът на чичо и. Той казва, че съм една четвърт майка.

АДВОКАТЪТ. За каква майка става дума?

ДЖОНС. Много добре се разбираме с вас, няма що! Вижте какво, тази жена, Тайнъл, е имала три деца. Нали? И е страдала от ужасен ревматизъм. Сега, когато наближи да вали, така ме щракат коленете, че не чувствам нито амбреажа, нито газта. За мене това е крайт, сигурно разбирате!

АДВОКАТЪТ. Значи, мисис Тайнъл... нейните крака...

ДЖОНС. Ами да. Някъде дотук. (Неопределени жестове в областта на бедрата). Такъв ревматизъм, така боли, а чичото, негодникът му с негодник, иска да се грижа за малките, изпраща ми

заплашителни писма! Ето какво ми пише (вади от джоба си писмо): „Или ще даваш пари за децата, или настоявам веднага да положиш забравените останки на моята племенница в семейната гробница. Няма да допусна някой да притежава останките на скъпата ми покойница!“. Какво ще кажете за това? Хората са толкова безсъвестни!

АДВОКАТЪТ. Хм! Много неща станаха. Ще позволите ли да си запиша? (Пише, мърморейки). М-м... Оскверняване на гроб, златни коронки, мост, задължения на майка, ревматизъм... И така, скъпи мистър Джонс, тъй като вече ми обяснихте всичко...

ДЖОНС. Ами, всичко! Остава още дългът към доктор Милър, а плюс това кучето.

АДВОКАТЪТ. И какво иска този доктор?

ДЖОНС. Да платя за лечението на ревматизма. Мисис Тайнъл се е лекувала при него, но плащала веднъж за цяла година. И точно сега е дошъл срокът да се плаща. Докторът казва, че е лекувал краката и краката са налице, значи трябва да плаща този, който ги притежава! Заплашва ме, че ще подаде срещу мене жалба и ще разпродаде имуществото ми на търг! Но най-напред — ставите дяволски ме болят...

АДВОКАТЪТ. Не! Не така, мистър Джонс. Това не е правилният път. Моля ви да не си го признавате!

ДЖОНС. Какво? Казвам ви, че щом наближи да вали...

АДВОКАТЪТ. Не е от значение. Ако само веднъж си признаете, че това не са вашите крака...

ДЖОНС. Мои са! Нали ходя с тях?

АДВОКАТЪТ. Във всеки случай ви забранявам да влизате с ишците в каквито и да е спорове или разговори. От този момент само аз ще представлявам вашите интереси.

ДЖОНС. Чудесно.

АДВОКАТЪТ. А, споменахте и за някакво куче?

ДЖОНС. Да. Там отстрани стоеше един тип. Той не пострада, но кучето му, боксер, е изчезнало. И той твърди, че съм си го присвоил.

АДВОКАТЪТ. Вие?

ДЖОНС. Да. Но това са глупости. Изсмукал си го е от пръстите. Нищо за някакво куче не зная. Доктор Бартън също не си спомня за него.

АДВОКАТЪТ. Почакайте. Ще запишем за всеки случай. Куче, порода боксер. Добре. Това вече всичко ли е?

ДЖОНС. Засега да. (Става). Къде ли е? Бих могъл да се закълна, че я сложих някъде. Не сте ли я виждали?

АДВОКАТЪТ. Какво?

ДЖОНС. Чантичката.

АДВОКАТЪТ. Ето тук една чантичка. (Показва дамската чантичка, която Джонс е сложил отстрани на бюрото.)

ДЖОНС. Наистина. Благодаря. (Взема чантичката, вади от нея кърпичка, изтрива си челото.)

АДВОКАТЪТ. Вие използвате чантичка?...

ДЖОНС. Да, така е по-удобно. Нали? Не се раздуват джобовете...

АДВОКАТЪТ. А мога ли да зная откога?

ДЖОНС. Не помня. От известно време. И така...

АДВОКАТЪТ. Момент, мистър Джонс. Разходите пак ще започнат да се увеличават. Сами разбирате колко главоболия има! Принуден съм да ви помоля за аванс.

ДЖОНС. Очаквах това. Засега мога да ви дам само сто долара, но следващата седмица стартирам в централноамериканското рали. Първата награда е 80 хиляди — това ще покрие всички разходи, нали? Сега трябва много да тренирам. Натъпкан съм с аспирин като аптека... Ох, тези крака, тези крака! Но няма какво да се прави. Впрочем, смятам да се застраховам преди ралито, но така, че след това, ако стане нещо, компанията да не може да се измъкне. Ще ми помогнете ли?

АДВОКАТЪТ. С удоволствие. Ще се погрижа за това. Мистър Джонс, вие винаги ли ходите при един и същ психоаналитик?

ДЖОНС. Да. При доктор Бангълс. Защо?

АДВОКАТЪТ. Няма нищо. Просто исках да зная. Довиждане... и успех.

ДЖОНС. Дявол го знае.

Адвокатът в кабинета на психоаналитика доктор Бангълс.

АДВОКАТЪТ. И така, аз съм адвокатът на Ричард Джонс. Между другото вече обясних целта на посещенията си по телефона.

БАНГЛЪС. Да, да. Моля. Вие искате да разберете, въ... причината за всичко това. Добре, Джонс... е необикновен случай.

АДВОКАТЪТ. Именно. Срещу него са подадени едновременно няколко жалби. Съдът може да призове експерти, разбирате... за да дадат своето заключение. Като негов защитник съм длъжен да бъда подготвен за това.

БАНГЛЪС. Да. Спомням си, че ми казахте. Тук при мене са неговите материали... но по принцип това е лекарска тайна.

АДВОКАТЪТ. Аз действам от името на Джонс. В негова полза. И също съм обвързан с професионална тайна.

БАНГЛЪС. Ами добре. През последната година поведението му се измени...

АДВОКАТЪТ. Измени ли се? Как?

БАНГЛЪС. (посочва магнетофон) Имам тук записани някои откъси от курса на лечението на Джонс. Използвам метода на свободните асоциации. Известно ли ви е на какво се основава? Казвам някаква дума, а пациентът отговаря с първата, която му дойде на ум.

АДВОКАТЪТ. Разбира се, зная какво представлява.

БАНГЛЪС. Първият откъс е отпреди две години. Чуйте го, моля. (Включва магнетофона.)

Чуват се гласовете на Джонс и Бангълъс.

БАНГЛЪС. Нощ.

ДЖОНС. Фарове.

БАНГЛЪС. Тъмнина.

ДЖОНС. Бушон.

БАНГЛЪС. Защо „бушон“?

ДЖОНС. Щом е тъмно, значи са повредени светлините, нали?

БАНГЛЪС. Внимавайте, продължаваме. Шапка.

ДЖОНС. Клапан.

БАНГЛЪС. Как свързвате шапка с клапан?

ДЖОНС. Нормално. Шапката е цилиндрична, а цилиндърът има клапан.

БАНГЛЪС. Аха. Внимавайте. Кръв.

ДЖОНС. Стоп.

БАНГЛЪС. Защо „стоп“?

ДЖОНС. Ами — червена светлина.

БАНГЛЪС. Света троица.

ДЖОНС. Втора.

БАНГЛЪС. Какво е това „втора“?

ДЖОНС. Втора скорост.

БАНГЛЪС. Каламбур.

ДЖОНС. Карбуратор.

Бангълс изключва магнетофона.

БАНГЛЪС. Ето как беше преди две години. Цялата фройдистка символика при него се свеждаше до автомобила. Ако му кажех „прасци“, отговаряше „шаси“ и дори пръчката, обърнете внимание, свързваше с лоста за превключване на скорости. А ето откъс от записа, направен след нещастните случаи. (Включва магнетофона.)

БАНГЛЪС. Цвете.

ДЖОНС. Воал.

БАНГЛЪС. Процесия.

ДЖОНС. Свещи.

БАНГЛЪС. Защо „свещи“?

ДЖОНС. Не зная. Просто така ми дойде.

БАНГЛЪС. Автомобилни свещи ли?

ДЖОНС. Не. Обикновени, които горят.

БАНГЛЪС. Бутало.

ДЖОНС. Пръстен.

БАНГЛЪС. Шосе.

ДЖОНС. Пътешествие.

БАНГЛЪС. Бензин.

ДЖОНС. Ръкавици.

Психоаналитикът изключва магнетофона.

БАНГЛЪС. Както виждате, не може да има никакви съмнения. Цветето му напомня булчински венец, а оттам — воал. Естествено, булчински. Процесия — свещи. Става въпрос за сватбена процесия и съответно за венчални свещи. Буталото, по-точно казано — буталния пръстен, той асоциира с венчален пръстен. Шосето го кара да мисли не за състезания, а за пътешествие, разбира се — сватбено. Така и бензинът се асоциира с ръкавици. Подобна асоциация може да направи само жена. Мъжете не се развличат с чистене на ръкавици.

АДВОКАТЪТ. О, Господи! Значи от него наистина не е останало нищо?

БАНГЛЪС. Какво говорите! Как така не е останало нищо?

АДВОКАТЪТ. Ами всичко е ясно — той е Нанси Куин! Момичето, което...

БАНГЛЪС. Не. Това не е толкова просто. Тя изобщо не би свързала бутало с пръстен. Вероятно нямаше да направи подобна асоциация. В краен случай — може би с налягане. Аз бих казал така: отвън е Джонс, а отвътре — момичето. Като масло на хляб!

АДВОКАТЪТ. Масло на хляб ли? Вие се шегувате...

БАНГЛЪС. Ни най-малко. Знаете ли как работят днес хирурзите? Парче кожа, парче пластмаса, парче от нещо, което се е окаже под ръка. Зашили са това, което са имали. Трябвало е да го закърпят. Да му ударят тегелите.

АДВОКАТЪТ. Да му ударят тегелите?

БАНГЛЪС. Това е съвсем очевидно. Впрочем, за самата операция не зная нищо...

АДВОКАТЪТ. И какво всъщност представлява той?

БАНГЛЪС. А какво е миш-маш?

АДВОКАТЪТ. Но аз не мога да защитавам в съда миш-маш!

БАНГЛЪС. Защо? Нови времена — нови нрави. Ще свикнете!

АДВОКАТЪТ. Но нещо трябва да преобладава! Все пак Джонс ли е той или не е Джонс?

БАНГЛЪС. Трудно е да се каже. В някои моменти сега се държи агресивно. На последния сеанс, когато исках да го хипнотизирам, ме ухапа. (Показва превързания си пръст.)

АДВОКАТЪТ. Ухапа ли ви? Боже мой, кучето!

БАНГЛЪС. Какво куче?

АДВОКАТЪТ. Боксер. То също се е навъртало там.

БАНГЛЪС. Къде?

АДВОКАТЪТ. На мястото на катастрофата. След това е изчезнало. Знаете ли как е станало всичко?

БАНГЛЪС. Не. А това има ли някакво значение?

АДВОКАТЪТ. Дотолкова... доколкото... Всички са стояли при оградата. Най-обикновена мрежа. И автомобилът връхлетял върху тях... а кучето също е било там. Било и изчезнало. Има свидетели.

БАНГЛЪС. Вие смятате?... Хм. Куче ли? Във връзка с това... такова... може би трябва да се ваксинирам?

АДВОКАТЪТ. Според вас Джонс има бяс?

БАНГЛЪС. Не Джонс. Кучето.

АДВОКАТЪТ. Вие мислите, че...

БАНГЛЪС. А защо не? Възможно е организмът му да отхвърли трансплантацията, но аз в същото време мога да се разболея от бяс. По-добре е да се ваксинирам. Благодаря за информацията.

АДВОКАТЪТ. Няма защо. Но аз какво да правя с всичко това?

БАНГЛЪС. Нещата се развиват толкова бързо... Съветвам ви засега да се въздържате от каквито и да е действия до следващото рали.

АДВОКАТЪТ. Мислите ли. Ами тогава... (Става, за да се сбогува.)

Кабинетът на адвоката. Гласът на секретарката.

ГЛАСЪТ. Сър, мистър Джонс е тук.

АДВОКАТЪТ. А, появи ли се?! Великолепно! Нека влезе.

Влиза Джонс.

ДЖОНС. Моите почитания. Дойдох при вас, защото...

АДВОКАТЪТ. Много добре зная защо сте дошли! Очаквах ви.

ДЖОНС. Очаквали сте ме? Странно.

АДВОКАТЪТ. Защо странно?

ДЖОНС. Защото до вчера още се колебаех кой адвокат да наема. Но в края на краищата реших да се обърна към вас, Джонс толкова ви хвалеше.

АДВОКАТЪТ. Джонс ли? Кой Джонс?

ДЖОНС. Ами Ричард Джонс, моят пилот от последното рали, горкият... Ах, да. Забравих да се представя. Казвам се Джон Фокс. Аз съм навигатор. С Джонс бяхме стари приятели. Когато ми предложи да участваме заедно в ралито, се съгласих с удоволствие. Точно тогава ми разказа как защитава неговите интереси! Е, ралито завърши за него трагично, но нашата професия е толкова рискована, нали? Първите десет мили водехме, просто чудесно. Ричард караше отлично, като в най-добрите си дни и само на този проклет завой...

Шосе. Кола. Завой. Самотно дърво. Грохот. Дървото се накланя и пада. Вой на сирени. Вратата на операционната.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.